

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

от

Министерския съвет на Република България

по

конституционно дело No 31 за 1998 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 11 ноември 1998 г. сме конституирани като страна по конституционно дело No 31 за 1998 г., образувано по искане на главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционност и несъответствие с международен договор, по който България е страна, на разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането (ЗЗ).

В искането на главния прокурор се твърди, че чл. 34, ал. 1 от ЗЗ, съгласно който отказът за издаване на разрешение за извършване на застрахователна дейност не подлежи на обжалване, е в несъответствие с чл. 6, т. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и противоречи на смисъла и духа на чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България.

1. Относно твърдението за несъответствие на чл. 34, ал. 1 от ЗЗ с чл. 6, т. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи

Съгласно чл. 6, т. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.

В преамбюла на конвенцията е посочено, че тя има за цел да осигури всеобщото и ефективно признаване и спазване на правата, провъзгласени в нея. Следователно преценката за съответствието на чл. 34, ал. 1 от ЗЗ с чл. 6, ал. 1 от конвенцията налага да се изясни дали правото да се извършва определена стопанска дейност, каквато е застраховането, е гражданско право, провъзгласено в конвенцията.

Включените в конвенцията права са права на личността, свързани с общочовешките ценности - свобода, хуманизъм, равенство, справедливост, търпимост, лично достойнство и сигурност, и те са посочени изрично или се извеждат от предвидените в конвенцията хипотези на нарушаването им. В този смисъл правото да се извършва определена стопанска дейност не е гражданско право на личността, провъзгласено в конвенцията, и съответно тя не намира приложение по отношение на него.

С Допълнителния протокол към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е разширен кръгът на провъзгласените в нея права и свободи, като е включено и правото на собственост на физическите и юридическите лица. Правото на собственост обаче е вещно право, което няма нищо общо с правото да се извършва определена стопанска дейност, и отказът да се даде разрешение за осъществяване на такава дейност не е ограничаване или лишаване от право на собственост.

Твърдението в искането на Главния прокурор, че понятието “граждански права и задължения” трябва да се тълкува много широко и че правото да се извършва определена стопанска дейност е свързано с възможността на лицата да се ползват от правото си на собственост, не намира опора в текстовете на конвенцията. Нещо повече, дори и да се възприеме подобно тълкуване на текста, то в протокола изрично е посочено, че предвидената в него защита на собствеността не накърнява по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито считат за необходими, за осъществяването на контрол върху ползването на собствеността в съответствие с общия интерес. Чл. 34, ал. 1 е израз именно на контрол от страна на държавата върху осъществяваната в страната застрахователна дейност за защита на обществения интерес и интересите на застрахованите.

С оглед посоченото дотук изключването на съдебното обжалване на отказа за издаване на разрешение за извършване на застрахователна дейност, предвидено в чл. 34, ал. 1 от ЗЗ, не е в несъответствие с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, тъй като правото да се извършва застрахователна дейност не е гражданско право, провъзгласено от конвенцията.

2. Относно твърдението за противоречие на чл. 34, ал. 1 от ЗЗ на смисъла и на духа на чл. 120, ал. 2 от Конституцията

В практиката си Конституционният съд нееднократно се произнасял, че възможността за изключване на съдебния контрол върху административните актове, предоставена на законодателя с чл. 120, ал. 2 от Конституцията, е изключение и следва да се тълкува и прилага ограничително (решение No 18 от 1997 г. по конституционно дело No 12 от 1997 г., решение No 5 от 1997 г. по конституционно дело

№ 25 от 1996 г. и др.). Също нееднократно Конституционният съд се е произнасял и относно границите, в които може да бъде прилагано изключението, предвидено в чл. 120, ал. 2 от Конституцията. В решение № 5 на Конституционния съд от 1997 г. по конституционно дело № 25 за 1996 г. е посочено, че законодателят може да установява изключения от съдебния ред за обжалване на административните актове само тогава, когато това изключение не накърнява конституционно признати основни права и свободи на гражданите, или когато друга, по-висша, но изрично конституционно прогласена ценност трябва да бъде приоритетно защитена. В същия смисъл се е произнесъл Конституционният съд и в решение № 22 от 1998 г. по конституционно дело № 18 за 1998 г., като е приел, че при прилагането на изключението по чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България законодателят е ограничен само от изискването да не наруши основни конституционни принципи на правовата държава и защитата на основните човешки права.

Изключването на съдебния ред за обжалване на отказа за издаване на разрешение за извършване на застрахователна дейност, предвидено в чл. 34, ал. 1 от ЗЗ, не нарушава основни конституционни принципи на правовата държава и защитата на основните човешки права. При това по аналогия с посоченото в мотивите на решение № 18 на Конституционния съд от 1997 г. по конституционно дело № 12 от 1997 г., отказът за издаване на разрешение за извършване на застрахователна дейност е акт на застрахователен надзор, при който компетентността на надзорния орган не може да бъде заместена от съдебно решение.

Следователно чл. 34, ал. 1 от ЗЗ не противоречи на чл. 120, ал. 2 от Конституцията, тъй като изключването на съдебното обжалване в чл. 34, ал. 1 от ЗЗ е предвидено изрично в закон и то е в границите на допустимото от Конституцията.

Предвид гореизложеното считаме, че искането на главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционност и несъответствие с международен договор, по който България е страна, на чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането, е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

